

ارزیابی ناتوانی یادگیری

مؤلفان:

دکتر کامبیز کامکاری

(عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد اسلامشهر)

دکتر شهره شکرزاده

(عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات)

سرشناسه	: کامکاری، کامبیز، ۱۳۴۷ -
عنوان و نام پدیدآور	: ارزیابی ناتوانی یادگیری / مولفان کامبیز کامکاری، شهره شکرزاده.
مشخصات نشر	: تهران: دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات، ۱۳۹۵.
مشخصات ظاهری	: ۳۰۷ ص.: مصور، جدول.
شابک	: 978-964-10-4472-7
وضعیت فهرست نویسی	: فیا
موضوع	: کودکان ناتوان در یادگیری
موضوع	: Learning disabled children
موضوع	: کودکان ناتوان در یادگیری -- آموزش و پرورش
موضوع	: Learning disabled children -- Education
موضوع	: یادگیری -- اختلالات
موضوع	: Learning disabilities
موضوع	: یادگیری -- اختلالات -- درمان
موضوع	: Learning disabilities -- Treatment
شناسه افزوده	: شکرزاده، شهره، ۱۳۵۶ -
شناسه افزوده	: دانشگاه آزاد اسلامی. واحد علوم و تحقیقات
رده بندی کنگره	: ۴۷۰.۴۲۷۳۲ الف ۴۳۹۵
رده بندی دیویی	: ۳۷۱
شماره کتابشناسی ملی	: ۴۵۲۵۷۹۱

نام کتاب: ارزیابی ناتوانی یادگیری

مولفان: دکتر کامبیز کامکاری، دکتر شهره شکرزاده

چاپ اول: پاییز ۱۳۹۵

ناشر: دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۱۰-۴۴۷۲-۷ ISBN: 978-964-10-4472-7

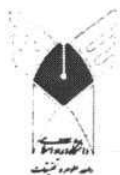
تیراژ: ۲۰۰۰ جلد

قیمت: ۱۸۰۰۰۰ ریال

مرکز پخش: تهران، انتهای بزرگراه شهید ستاری، میدان دانشگاه آزاد اسلامی به سمت

حصارک، دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات، ساختمان علوم انسانی

تلفن: ۴۴۸۶۵۱۱۱

پیشگفتار

پیشرفت‌های نوین در رشته روان‌شناسی و آموزش کودکان استثنایی، مرهون فناوری قرن بیست و یک بوده که این تحول به‌عنوان یکی از دستاوردهای توسعه روش‌شناختی در حیطه سنجش استثنایی- بالینی محسوب می‌شود. رشته تخصصی سنجش استثنایی- بالینی، با استناد به نظام طبقه‌بندی DSM-V اشاعه یافته و به تشخیص، شناسایی و مداخلات مبتنی بر نیازهای آموزشی- درمانی کودکان با ناتوانی یادگیری، بیش‌فعالی توأم با نقص توجه و دیگر حیطه‌های اختلالات عصبی- تحولی معطوف است. در رشته تخصصی سنجش استثنایی- بالینی، تلاش می‌شود تا بتوان اختلالات عصبی- تحولی مرتبط با دوران کودکی را تشخیص داد و پس از بررسی دقیق، اهمیت و نوع مشکل، ناتوانی و اختلال، به شناسایی آن نائل آمد.

از طریق تشخیص و شناسایی یک یا چند نقص در فرایندهای روان‌شناختی بنیادین می‌توان به تشخیص و شناسایی ناتوانی یادگیری دست یافت. با بهره‌گیری از تعاریف نوین و نظام‌های طبقه‌بندی مبتنی بر DSM-5، دیگر نمی‌توان از ناتوانی یادگیری به‌عنوان یک اختلال مرتبط با یادگیری آموزشی، مفاد برد بلکه باید تلاش نمود تا مفهوم‌سازی کامل‌تری را از ناتوانی یادگیری، با توجه به تحول شناختی، دست سنجش استثنایی- بالینی صورت داد. در این کتاب که به‌گونه‌ای تخصصی برای کارشناسان متخصص در حیطه ناتوانی یادگیری و رشته روان‌شناسی و آموزش کودکان استثنایی تدوین شده است، به سیر تکوینی ناتوانی یادگیری اشاره گردیده تا بتوان، کج‌فهمی‌ها را مرتط با ماهیت ناتوانی یادگیری را شناخت و مفهوم‌سازی فراگیر و جامعی را از ناتوانی یادگیری ارائه داد. هر چند در تاریخچه ناتوانی یادگیری به اصطلاحاتی از قبیل زبان‌پریشی تحولی، آسیب اراکم و سندرم اشتراوس اشاره شده است ولی با بررسی نقادانه سیر تکوینی آن، می‌توان مفهوم‌سازی مطلوبی را از ناتوانی یادگیری صورت داد.

پس از اینکه به سیر تکوینی ناتوانی یادگیری پرداخته شده و مفهوم‌سازی مطلوبی از آن انجام گرفته، به طبقه‌بندی‌های ناتوانی یادگیری از طبقه‌بندی اولیه ساموئل کرک اشاره گردیده و نظام‌های طبقه‌بندی ICD و DSM مدنظر قرار گرفته است تا شاخص‌های دقیقی در زمینه تشخیص و شناسایی ناتوانی یادگیری به تصویر کشیده شود. فرایند سنجش ناتوانی یادگیری از غربالگری آغاز گردیده و پس از تشخیص طیف وسیعی از اقدامات مرتبط با شناسایی، مداخله و اثربخشی را شامل می‌شود.

با تأکید بر شاخص‌های مرتبط با ناتوانی یادگیری و نظام‌های طبقه‌بندی، در فصل ۳ به اقدامات مرتبط با پیشگیری و مداخله‌های زودهنگام پرداخته و در فصل ۴، به غربالگری اولیه و ثانویه از ناتوانی یادگیری تأکید گردیده است. اقدامات غربالگری اولیه و ثانویه با تأکید بر ابزارهای مرتبط مطرح شده و پس از آن با استفاده از مقیاس‌های سنجش هوش در زمینه‌های استثنایی- بالینی، به تشخیص ناتوانی یادگیری با تأکید بر ابزارهای موجود، اشاره شده است. در فصل ۵، معیارهای تشخیصی و مستثنی‌کننده ناتوانی یادگیری مدنظر قرار گرفته تا از این طریق، متخصصین ناتوانی یادگیری به اقدامات خطیر سنجش روان‌شناختی دست یابند.

ایان ذکر است، اقدامات مرتبط با فرایند ارزیابی، با مرزهای غربالگری از یک سو و تشخیص و شناسایی از سوی دیگر، در ارتباط است. تدوین پرونده روان‌شناختی برای دانش‌آموزان مشکوک به ناتوانی یادگیری، با تأکید بر فرایند سنجش (غربالگری، تشخیص و شناسایی) نیز از اقداماتی می‌باشد که در فصل ۴، ۵ و ۶ به آن اشاره شده است. از این‌رو، مفهوم‌سازی، طبقه‌بندی، تشخیص و شناسایی به‌عنوان عناصر سازنده ارزیابی ناتوانی یادگیری محسوب می‌شوند که در این کتاب، به اینگونه موارد پرداخته شده و امید است که در آینده‌ای نه چندان دور، پیوند عمیقی بین روش‌های کودکان استثنایی و روان‌سنجی برقرار شود.

یکی از مهمترین ابزارهای کاربردی در ایران که برای غربالگری (گاهی اوقات تشخیص) ناتوانی یادگیری استفاده می‌شود، نسخه نوین هوش‌آزمای تهران- استانفورد- بینه است که در فصل ۷ کتاب به شرح تفسیری مقیاس مزبور تأکید گردیده و علاوه بر ویژگی‌های روان‌سنجی هوش‌آزمای تهران- استانفورد- بینه، به معیارهای ترکیبی «خواندن» و «محاسبه» تحت‌عنوان اقدامات مرتبط با تشخیص و شناسایی از نگاه ناتوانی خواندن توجه شده است.

به علاوه، در فصل ۸، روش‌های کاربردی تحلیل سنجش مقدماتی و تکمیلی در زمینه تشخیص (و گاهی اوقات شناسایی) ناتوانی یادگیری با تأکید بر نسخه چهارم و نسخه تکمیلی مقیاس‌های هوشی و کسیر کودکان مدنظر قرار گرفته و از این طریق، فناوری قرن بیست و یک تبلور یافته و متخصصین در زمینه ناتوانی یادگیری را به سوی بهره‌گیری از ابزارهای پیشرفته منطبق با فرهنگ ایران زمین سوق می‌دهد.

در انتها، نیز با تأکید بر نسخه سوم نوین مجموعه آزمون‌های شناختی وودکاک- جانسون، مقیاس توانایی‌های شناختی، با تأکید بر محور ترکیبی «یادگیری آموزشگاهی» در فصل ۹، به شناسایی ناتوانی یادگیری و تدوین برنامه مداخله آموزشی پرداخته شده است.

مؤلفان

فصل اول

۱	تاریخچه ارزیابی ناتوانی یادگیری
۲	۱-۱ آسیب مغزی
۹	۱-۲ زبان پریشی تحولی
۱۶	۱-۳ آسیب آراک
۲۲	۱-۴ نارسایی جزئی مغز
۲۷	۱-۵ سندرم اشتراوس
۳۰	خلاصه فصل

فصل دوم

۳۱	مفهوم سازی ناتوانی یادگیری
۳۲	۲-۱ سیر تکوینی تعریف ناتوانی یادگیر
۴۰	۲-۲ تعریف مفهومی ناتوانی یادگیری
۴۴	۲-۳ عناصر سه گانه تعریف ناتوانی یادگیری
۴۹	۲-۴ حیطه های هفت گانه ناتوانی یادگیری
۵۵	۲-۵ مفهوم سازی سنجش ناتوانی یادگیری
۶۰	خلاصه فصل

فصل سوم

۶۱	طبقه بندی ناتوانی یادگیری
۶۲	۳-۱ طبقه بندی دو گانه ناتوانی یادگیری
۶۷	۳-۲ ناتوانی یادگیری تحولی
۷۵	۳-۳ ناتوانی یادگیری تحصیلی
۷۹	۳-۴ نظام های طبقه بندی سنتی
۸۵	۳-۵ نظام های طبقه بندی رسمی
۹۰	خلاصه فصل

فصل چهارم

۹۱	غربالگری ناتوانی یادگیری
۹۲	۴-۱ جامعیت غربالگری ناتوانی یادگیری
۹۷	۴-۲ سازه‌های شناختی در غربالگری
۱۰۴	۴-۳ آزمون‌های روان‌شناختی در غربالگری
۱۰۹	۴-۴ آزمون غربالگری گام اول
۱۱۵	۴-۵ فازهای دوم غربالگری
۱۲۰	خلاصه فصل

فصل پنجم

۱۲۱	تشخیص ناتوانی یادگیری
۱۲۲	۵-۱ معیارهای تشخیصی
۱۲۹	۵-۲ ملاک‌های مستثنی‌کننده
۱۳۵	۵-۳ سنجش استثنایی - بالینی
۱۴۰	۵-۴ مقیاس‌های روان‌شناختی
۱۴۵	۵-۵ نیمرخ‌های پردازش اطلاعات
۱۵۰	خلاصه فصل

فصل ششم

۱۵۱	شناسایی ناتوانی یادگیری
۱۵۲	۶-۱ مهارت‌های تحصیلی بنیادین
۱۵۹	۶-۲ منبع پشتیبان پیشرفت تحصیلی
۱۶۴	۶-۳ الگوی سلسله مراتبی ساختار شناختی
۱۷۰	۶-۴ پیشرفت تحصیلی و توانایی شناختی
۱۷۷	۶-۵ مقیاس‌های سه‌گانه ناتوانی یادگیری
۱۸۰	خلاصه فصل

فصل هفتم

۱۸۱	هوش آزمای تهران - استانفورد - بینه
۱۸۲	۷-۱ ساختار محتوایی
۱۹۰	۷-۲ عوامل سازنده ناتوانی یادگیری
۱۹۷	۷-۳ محور تجزیه خواندن و محاسبات
۲۰۱	۷-۴ تحلیل دانش تکمیلی
۲۰۶	۷-۵ تفسیر با مدل سلسله رازی
۲۱۰	خلاصه فصل

فصل هشتم

۲۱۱	مقیاس هوشی وکسلر کودکان
۲۱۲	۸-۱ ساختار محتوایی
۲۱۷	۸-۲ مقایسه هوشبهرهای سه گانه
۲۲۲	۸-۳ محورهای ترکیبی بناتاین
۲۲۷	۸-۴ محورهای ترکیبی ACID و SCAD
۲۳۲	۸-۵ رویکرد درون مقیاسی
۲۴۰	خلاصه فصل

فصل نهم

۲۴۱	مقیاس توانایی های شناختی وودکاک - جانسون
۲۴۲	۹-۱ ساختار محتوایی
۲۵۰	۹-۲ خوشه های بالینی
۲۵۷	۹-۳ مدل تشخیصی پراکنش
۲۶۱	۹-۴ پراکنش توانایی عمومی
۲۶۴	۹-۵ محور یادگیری آموزشی
۲۷۰	خلاصه فصل

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

۲۷۱	منابع
۲۸۱	واژه‌نامه

www.ketab.ir